

Middle Black Sea Journal of Communication Studies

International Peer-Reviewed Journal

<http://dergipark.gov.tr/mbsjcs>

Research/Araştırma

Middle Black Sea Journal of Communication Studies. 2019. 4(2): 76-91

Ulusal Gazetelerde Kültür Sanat Haberciliği Üzerine Bir Değerlendirme

Başak Gezmen¹

İstanbul Medipol Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü

Ali Büyükaslan²

İstanbul Medipol Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü

Özet

Dünya’da ve Türkiye’de sanat, sanatçı, kültürel değerler gibi kavramlar; üzerinde hassasiyetle durulması gereken konular arasında yer almaktadır. Bu bağlamda, bu konularla ilgili olarak yayınlanan haberler de önem kazanmaktadır. Bilgi ve enformasyon akışı sağlama, kamuoyu oluşturma, siyasallaştırma, toplumsallaştırma, eğlendirme işlevleri, medyanın nihai görevleri arasında yer almaktadır. Günümüzde, basında giderek sansasyonel ve magazin içerikli bir yayıncılık anlayışının hakim olduğu gözlemlenmektedir. Medya iletilerinin ağırlıklı olarak eğitim içerikli olmasına yönelik değerlendirmeler, medya ve kültür sanat haberciliğini de, konuya ilişkin tartışma alanı içiresine çekmektedir. İnsanoğlunun geçmişle bugünü arasında bir köprü vazifesi gören kültür, yaşam tecrübelerinin paylaşımı ve bilgilendirici özelliğiyle; sanat ise yaratıcı ve geliştirici yanlarıyla insanlık tarihi boyunca varlığını sürdürmüştür. Diğer habercilik türleri yanında kültür ve sanat haberciliği de giderek branş haberleri arasında önem kazanmıştır.

Çalışmada, Türkiye’de kültür sanat haberciliği kavramı, medya ve eğitim ve değişen dönüşen habercilik üzerinden değerlendirmeye alınmıştır. Bu çerçevede, Türkiye’de yayımlanan gazetelerden, kültür sanat haberlerine sıklıkla yer verdiği değerlendirilen gazeteler incelenerek, bu gazeteler üzerinden kültür sanat haberciliğinin Türkiye’deki durumu içerik analizi ve betimsel yöntem kullanılarak yorumlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca kültür sanat haberleri sayfalarında yazan, kültür sanat haberciliği konularındaki yazılarıyla öne çıkan yazarlarla yüz yüze görüşmeler yapılarak, onların görüşleri, gazetelerin kültür sanat haberlerini verme sıklıkları ve verme biçimlerine göre değerlendirilerek yorumlanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Haber, habercilik, metalaşma, eğitim, kültür sanat haberciliği

An Evaluation on Culture Art News In National Newspapers

Abstract

Concepts such as art, artist and cultural values in both The World and Turkey are among the subjects need to be emphasize sensitively. In this context, news published on these issues is gaining importance. Providing information and information flow, public opinion, politicization, socialization, entertainment functions are among the final tasks of the media. Nowadays, it is

¹ Dr. Öğr. Üyesi, E-mail: bgezmen@medipol.edu.tr

² Prof. Dr., E-mail: abuyukaslan@medipol.edu.tr

observed that a more sensational and magazine-like publishing approach is dominant in the press. Evaluations on media messages mainly has educational content include media and culture art journalism into the discussion area related to subject. The culture, which acts as a bridge between the past and present of human, continued to exist with the sharing of life experiences and informative feature; art continued to exist throughout the history of humanity with its creative and developing aspects. In addition to other types of journalism, culture and art journalism has become increasingly important in the sector.

In a review of studies on culture and arts journalism in national newspapers, the concept of culture and arts journalism in Turkey, media and education were taken into account through changing journalism. In this context, the newspapers, from the newspapers published in Turkey and include culture and art news are examined and content analysis of the situation in Turkey through culture and arts journalism and newspapers were tried to interpret using descriptive methods. In addition, face-to-face interviews made with the authors who wrote on the cultural art news pages and their articles on cultural art journalism and their views were studied by evaluating the frequency and the way of giving news of the cultural arts of the newspapers.

Keywords: News, journalism, commoditization, education, culture and art journalism

© 2019 OMU

1. Giriş

İnsanın sosyalleşme süreciyle başlayan bilgi alışverişi, haberin ortaya çıkış süreciyle de aynı döneme rastlamaktadır. Bu durumu bireyin bilme ve merak içgüdüsüne bağlamak mümkündür. İnsanlık tarihinin ilk dönemlerinde duman ve güvercin kullanımından koşucular, ulaklarla aktarılan bilgi, teknolojik gelişmelerin baş döndürücü bir hızda ilerlemesi ve kitle iletişim araçları etkisiyle medya iletilerine dönüşmüştür. Giderek zaman ve mekân kavramları ortadan kalkmaya başlamış, eski dönemde kullanılan daktilo vb. yazım araçları yerini bilgisayar ve internet teknolojilerine bırakmıştır. Zamanında mutluluk, hüznün vb. paylaşımların yapıldığı mektuplaşma; hız, anıdalık ve yeni medyanın mesafeleri ortadan kaldırma özellikleriyle günümüzde facebook, instagram, twitter, whatsapp gibi sosyal paylaşım sitelerinin yer aldığı; bireye yepyeni bir dünyanın kapılarını açan sosyal medya araçlarına dönüşmüştür.

Yeni iletişim teknolojilerinin değişim ve dönüşümüyle şekillenen haber kavramını irdelerken, bu değişimin temel dinamiklerini de göz önünde bulundurmamak bir gerekliliktir. Toplumu etkileyen sosyal, siyasal, ekonomik gelişmeleri birbirinden bağımsız bir şekilde ele almak mümkün değildir. Sanayileşmeyi takip eden dönemde kapitalist düzenin temel dinamikleri haber kavramını da etkisi altına almaya başlamıştır. Bu dönemle birlikte haber, bilgi ve enformasyon ağırlıklı yapısından, sansasyonel ve magazin ağırlıklı bir yapıya dönüşmeye başlamıştır. Amaç daha çok satmak ve kâr marjını arttırmak olan yeni bir medya düzeni ortaya çıkmıştır. Branş haberciliği de bu düzenden etkilenmeye başlamıştır. Günümüzde siyasetten, ekonomi haberlerine kadar her alanda magazin dilini görmek mümkündür. Medyanın bilgi verme, kamuoyu oluşturma, siyasallaştırma, toplumsallaştırma, kültür aktarımı, eğlendirme gibi işlevlerinin yanı sıra eğitici bir işlevi de vardır. Bu bağlamda eğitim işlevinin en etkili kullanılabilecek alanlarından biri de kültür sanat haberciliğidir. Ancak medya organlarının kültür sanat haberlerine gerekli ilgiyi göstermediği düşüncesi tartışılmalı konular arasındadır.

Çalışmada, nesnel görüşün hâkimiyetini sağlamak açısından, Türkiye özelinde altı gazete üzerinden kültür sanat haberlerinin genel yapısı ve yayınlanma sıklıkları üzerinde durulmaktadır. Araştırma metodolojisinde içerik analizi ve betimsel yöntem tercih edilmiştir. İlk bölümde haber ve haberciliğin değişimi, ikinci bölümde ise kültür sanat haberciliği başlıkları altında yapılacak değerlendirmelerin, Türkiye’de yayınlanan gazetelerde kültür sanat haberciliğine verilen önem ve bakış açısına ilişkin bir kanaat oluşturacağı düşünülmektedir. Bu bölüm teorik ve kuramsal bilgilerin yanı sıra Türkiye’de uzun yıllar kültür sanat haberciliği alanında çalışmış medya profesyonelleriyle yapılan derinlemesine görüşmelerle de desteklenmektedir. Çalışmanın son bölümünde, konuya ilişkin araştırma, değerlendirme ve tartışmalara yer verilmiştir.

2. Haber ve Haberciliğin Değişim ve Dönüşümü

İletişim toplumu olarak tanımlanabilen, günümüz toplumunda iletişim süreci, siyasal, sosyal, kültürel alanlarda stratejik bir önem kazanmıştır (Bourse ve Yücel, 2012:13). İletişim sürecinin ortaya çıkışı ile paralel olarak, insanlık tarihinin ilk dönemlerinden itibaren haberleşme olgusu da varlığını göstermektedir. İletişim olgusu, gerek bireyler arasındaki ilişkilerin kurulmasına olanak sağlamak gerekse toplum hayatının devamını sağlamada bir arada yaşamanın

vazgeçilmez koşuludur (Girgin, 2000: 17). Birey varoluş sürecinden itibaren doğa ve diğer insanlarla iletişim sağlayabilmek için haberleşmeye ihtiyaç duymuştur. Gün geçtikçe, toplumsallaşma sürecinin getirdiği bir zorunluluk olarak yaşam karmaşıklığa başlamış, ancak haberleşme varlığını her zaman korumaya devam etmiştir. Gerek sözlü mesajlarla gerek dumanla ateşle ve sonraki süreçte mektup, telgraf ve telefon gibi kitle iletişim araçlarıyla yaşam pratiklerimizin vazgeçilmez parçaları haline gelmiştir (Kuranel, 1986: 28). Gazeteciliğin en önemli malzemelerinden biri olan kağıdın bulunuşu, matbaa ile birlikte seri üretime geçilmesi, ekonomik ve teknolojik gelişmelerle demiryolları vb. ulaşım araçlarıyla hızlı dağıtımın gerçekleşmeye başlaması iletişim ve haberleşme çağının mihenk taşlarını oluşturmaktadır. Haber ve bilgilerin pazarlanmaya başladığı dönem basın tarihçileri tarafından modern basının başlangıcı sayılmaktadır (Toruk, 2008: 63).

Haber, insanların hikayesidir. Asıl olan, güncel olan, çoğu insanı en güçlü şekilde etkileyen şeydir, en önemli olandır (Starr ve Dunsford, 2014: 1). Haberler, 21. yüzyılda da yaşamın ayrılmaz bir parçasıdır. Haber için tek bir tanım problemlidir çünkü birçok faktör seçimini ve üretimini etkilemektedir. Haber seçimini analiz etmek için her biri farklı bir kuramsal bakış açısıyla inceleyen birçok farklı yaklaşım vardır. Teknolojik gelişmeler haberlerin toplanması ve yayılmasında büyük rol oynamaktadır (Fleming ve diğerleri, 2006: 4). Yeni iletişim teknolojileriyle birlikte, yeni bir dünyanın da kapıları aralanmıştır. Teknoloji ve beraberinde getirdiği hızlı etkileşim ve anıdalık hayatımızı ve dünyayı etkisi altına almaktadır. Medyanın değişimi ile yeni habercilik anlayışı da iletişim çalışmalarının önemli bir kısmını oluşturmaya başlamıştır. Ses ve görüntü elektronik ortamlarda çok hızlı bir şekilde her yere iletmeye başlamıştır. Bir kısım çalışmalarda, medyanın dünyayı hiç olmadığı kadar küçüldüğü vurgulanarak, “her şey herkes tarafından bilinmekte, dünya global bir köye dönüşmekte” gibi Marshall McLuhan’ın söylemleri üzerinde durulmaktadır. Bu teoriler iyimser medya savları olarak değerlendirilirken, kimileri ise teknolojik gelişmelerin kapitalist sürecin birer aracı olarak meşrulaştırma işlevi görüşünü savunmaktadır. ‘Mutluluk senaryolarının’ kurulduğu iyimser görüşlerde teknoloji insanı özgürleştirmekte ve eşitliği sağlamaktadır. İyimser görüşün karşıtları ise teknoloji ve bilgiye ulaşma konusunda durumun değişmeyeceğini ayrıca küresel köy söyleminin ise kültürel emperyalizmi perçimleyeceğini ve tek tip model üretimini arttıracığını savunmaktadırlar (Alankuş, 2005: 35-36).

Basının temel görevleri, kamuoyu oluşturmak ve yansıtmak, haber verme, denetim ve eleştiri, kitleleri eğitme, hükümet ve bireyler arasında köprü vazifesi görmek, hoşça vakit geçirtmek, eğlendirmek olarak sınıflandırılabilir (Bülbül, 2000: 38, 39). Girgin, haberlerin ulusal ve uluslararası ekseninde bireyleri siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmeler hakkında bilgi sahibi kıldığını belirterek haberlerin bilgi ve enformasyon verme, eğitme, eğlendirme, herhangi bir eyleme yönlendirme veya eylemden vazgeçirme, mutlu kılma, hüzünlendirme özellikleri üzerinde durmaktadır (Girgin ve Özay: 2013, 2). Schneider ve Raue ise haberi tanımlarken haber değerlerinden yola çıkarak yeni gerçeklerle ilgili olan doğru ve anlaşılır bilgi özelliklerine vurgu yapmakta diğer yandan önemlilik ve ilginçlik özelliklerinin önemini de eklemektedir (Schneider ve Raue, 2002: 40). Nezh Demirkent, haberin, gazetenin okur için önemine değinirken gazetenin okurun bir gereksinimi olduğunu ifade etmektedir. Öyle ki okuyucular arasında gazete okumadan yapmayan bir kitlenin de varlığına işaret etmektedir. Yayın organları farklı yapılarıdaki herkese hitap ederek haber, magazin, eğlence sunarak onların dünyalarına girebilmelidir (Demirkent, 2003: 53). Babadan oğula geçen gazetecilik işleyişinin devam ettiği dönemlerde, gazeteciler bu işin içinden gelen kişiler olarak yılarca bu işin içinde emek verdikleri için, işi bilen deneyimli kişilerdi. Ancak, neo-liberal ekonomi politikaları ve 80 sonrası dev medya holdinglerine dönüşen gazeteler, farklı medya ortamları ve sanayi kollarıyla iç içe girmiş bir yapı oluşturmaya başlamıştır. Mülkiyet ve kontrol ilişkilerinin dönüşümüyle de aynı ekseninde değerlendirilmektedir (Adaklı, 2006: 11). Kitle iletişim araçlarında görülen tekelleşme, iletişim sürecindeki çift yönlü eşitleyici ve tartışmaya dayanan yapıtı bozarak tek yönlü bir iletişim sürecini oluşturmaktadır (Kars, 2013: 74). Türkiye’de özellikle 80 sonrasında, görsel dünyanın cezbediciliğini kullanan, magazin dilinin tercih edildiği, sansasyonel yönü ağır basan habercilik; tarafsız, doğru habercilik anlayışının yerini almaya başlamıştır. Kar odaklı kapitalist anlayışın birer parçası olan yeni medya patronları giderek aratarak promosyon kültürünün egemenliğinde görsel malzeme bolluğu içerisinde entelektüel seviyesi yüksek olmayan kitleleri yormayan sıkımayan magazin gazeteciliğinin arttığı bir dönem başlamıştır (Çağlar, 2012: 18). Tüketiciyi, bilgilendirmek, eğitmek ve eğlendirmek amaçlı gazetecilik, bir bilgi ve hizmet sektörü (Rigel, 2000: 3) iken günümüzde baş döndürücü hızla ilerlemeye devam eden teknolojik gelişmelerle değişim ve dönüşüme uğramaktadır. Sürekli üretirken tüketimin de üretim hızlandıkça tüketim de hızlanması yeni bir toplum yapısını ortaya çıkarmıştır.

Tüketme arzusu tetiklenerek yeni toplum sektörün en güçlü alanı olan reklam endüstrisine mahkum edilmektedir. Reklam ve medya endüstrisinin kaynaştığı yeni düzende medya iletileri satış yoluyla birer kitle metası haline getirilmiştir. Bu bağlamda Adorno ve Horkheimer'in kültür endüstrisi kavramının medya iletilerinin dönüşümü ile paralellik arz ettiği gözlemlenmektedir. Kapitalizm ve kitle kültürü ürünleri üzerindeki eleştirilerin de Adorno ve Horkheimer kitle kültürü ürünlerinin içi boşaltılmış, eğlence odaklı, derinliği olmayan, sığ yanından bahsetmektedir. Kapitalist sistemde tüketerek üretime katılan birey kendisine verilen parayla ürettiğini satın almaktadır (Erdoğan ve Alemdar, 2011: 77-78). Bir bütünsellik içinde ele alınan kültür endüstrileri kapitalizmle bütünleşmektedir. Gündelik yaşamın sorunlarından sıkıntılardan kaçış aracı olarak medya endüstrileri kitleler için seri üretim yaparak yeni bir eğlence ortamı sunmaktadır. Asıl amaç zevk ve eğlence sağlamak olduğu için tüketici her zaman memnun görünmektedir. Baudrillard'ın deyişiyle, bu yeni durum bizler için oluşturulan bir simülasyondur. Truman Show'da gözlemlendiği üzere sistemin sağlıklı işlemesi için yapay dünyalar öngörülmektedir. Bu yapay dünyalarda reklam vb. görsellere meşrulaştırma sağlanmaktadır. Bizler adına düzenlenen bu yeni dünyanın yeni ürünlerine yazılı basında ve internet ortamındaki haber metinlerinde sıklıkla rastlamak mümkündür. Oskay, kitle kültürü insanın atomize olmuş özelliğine dikkat çekmektedir. Kapitalist düzende tüketicilere sürekli vaatler verilmekte ve tüketici aldatılan bir kitleye dönüştürülmektedir. Geçici hazlar, anlık mutluluklar hedeflenir; asıl amaç, uygun denetimin sağlayışını gerçekleştirmektir. Tüketicilerin dışında gerçekleşen bir denetim ve karar mekanizması işlerliğinden söz etmek mümkündür. Edilgen konumlu, birey adına sürekli karar veren bir merci için bireye sürekli olarak ihtiyacı olduğu düşüncesini benimsetmek önemlidir (Oskay, 2010: 192). Sürekli olarak baş döndürücü hızla gerçekleşen bilgi bombardımanına tabi tutulan birey artık çoğu enformasyonun içeriğine bakmaksızın sadece göz gezdirebilmektedir. Oktay bu çağı iletişimsizlik çağı olarak adlandırmakta, medya metinlerini bireylerin hızla giden bir trenin penceresinden izlediği şeyler topluluğu olarak ifadelendirmektedir. Çok fazla görüntü sunan medya ürünleri, düş gücünden uzak, bilinçli tüketerek edilgenleşen topluluklar üretmekte, oyuncusu ve seyircisi olunmayan bir oyun düzeninin illüzyondan yoksun röntgencileridir (Oktay, 1995: 188-189). Boş zaman etkinlikleriyle kuşatılmış olan ve akli uyutulan, bir anlamda beyni hipnotize olan bireyin kültüre herhangi bir katkısından söz etmek mümkün değildir (Maigret, 2012: 87). Medya iletilerinde yazılı basından görsel basına kayan bu durumun eleştirisi ekonomi politik yaklaşımın da tartışma noktaları arasında yer almaktadır. Bu durum basının kapital hale gelmesi yani haberin metalaşmasının bir sonucu olarak görülmektedir. Liberal basının savunduğu görüş talebin arzı belirlediği yönündedir. Pazarın dinamikleri, medya metinlerindeki tek seslilik ve benzeşme tek tipleşme, halkın talebi gibiymişçesine algılatılmaktadır. Yeni dünyanın habercilik anlayışında "halk bu tarz programları beğeniyor ve istiyor", "kitleler böyle istemektedir" ifadeleriyle kamusal sorumluluk, kamu çıkarı gibi gazeteciliğin nihai hedefi olan kavramlar saf dışı bırakılmaktadır. (İnal, 1996: 20-21). Eleştirilerin birçoğunun temelini, kapitalist sistemin bir parçası olarak şekillendirilen medya iletileri oluşturmaktadır. Medya okuryazarlığı kapsamında şekillenen eleştirel görüş ise düşünen, sorgulayan, araştıran, eleştiren yeni bireyler hedeflemektedir. Sürekli olarak medya metinleriyle iç içe olan birey pasifize ve izole olma durumundan ancak bu şekilde uzaklaşabilecektir.

3. Eğitim, Kültür Aktarımı Çerçevesinde Medya ve İşlevleri

Demokrasinin tam olarak işlerlik gösterdiği toplumlarda medyanın önemli görevleri vardır. Medyanın işlevleri, genel olarak, enformasyon işlevi, ekonomik işlevi, siyasi işlevi ve sosyal işlevi olmak üzere dört ana başlıkta toplanabilmektedir (Gökçe, 2002: 170). Mc Bride Raporu'nda ise medyanın işlevleri sıralanırken öncelikli olarak haber ve bilgi sağlama görevi üzerinde durulmaktadır. Bireyin toplumsallaşması, belirli toplumsal amaçlar öngörüsünde motive edilmesi ve toplumsal değerlerin yerleştirilmesi sürecini oluşturmak medyanın belirleyici görevleri arasındadır. Bunların dışında, bireylerin boş vakitlerini iyi geçirmelerini sağlamak, eğitim seviyelerinin yükseltilmesi, kültürel değerlerin korunması gibi işlevler de medya aracılığıyla gerçekleştirilebilmektedir. Fikirler, düşünceler özgürce tartışılmalı, ileri toplum hedefinin ve çağdaşlaşmanın mümkün olabilmesi için basının eğitici rolü devreye girmektedir. Sistemik eğitim biçiminde öngörülen okul ve diğer kurumların dışında basının rolü de önem teşkil etmektedir (Bülbül, 2001: 66).

Medya, kullandığı sözel ve göstergesel dil ile tüm gündelik yaşam pratiklerimizin spordan siyasete, sanattan eğlenceye bireyin içinde biçimlendiği, kendini yeniden ürettiği, toplumsal olguları anlamlandırmakta ve tanımlamaktadır (Oktay, 1995: 169). Kitle iletişim araçları, belirli sınırlar ekseninde olayları toplayarak habere dönüştürmekte ve kültür

üretimini ve dağıtımının temel araçları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada reklam verenler medya iletilerinin içeriğinin belirlenmesinde kamu yararına olan gelişime engel teşkil etmektedir (Girgin, 2008: 49). Günümüzde kitle iletişim araçları siyasal işlevler üstlenmektedir. Belirli dönemlerde dağınık durumda olan vatandaşların kamusal bir topluluk olarak bir araya getirilmesine destek vermek, kamuoyuna şekil vermek, seçim ve kararlarında daha iyi bilgilendirilmiş hale getirmek bu işlevler arasındadır (Taş, 2010 : 7-8).

Mc Combs ve Shaw'a göre, kitle iletişim araçları hedef kitlenin toplumsal evrene bakışını oluşturma biçimini etkiler. İzleyiciler kamusal ve diğer konuları kitle iletişim araçlarından sadece öğrenmenin yanında onlara ne kadar önem vereceklerine de karar verirler. Medya neyi düşünmemiz gerektiğini gösterir olayların seyrini, hiyerarşisini bunları yorumlama yöntemiyle belirlemektedir (Bourse ve Yücel 2012: 94-95). Medyanın çalışma alanıyla bire bir ilintili olan işlevlerinden en önemlisi sosyalleştirme işlevidir. Toplumsal yaşam ve sosyal sistem içerisinde görülen tüm içerikler (toplumsallaştırma, kültür aktarımı, eğlendirme, eğitim) sosyalleştirme süreci içerisinde yer almaktadır. Temel işlevi haber verme olan medya, bir yandan da bireylerin üzerine kafa yormalarını, düşüncelerini sağlama açısından çeşitli sorunları gündeme getirmekle gündem belirleme ve eşik beççiliği işlevini de gerçekleştirmektedir (Tokgöz, 2012: 140).

Haber medyasının kültürel içerikli programlar vasıtasıyla halk kültürünü ve ürünlerini gelecek kuşaklara taşıma ve aktarma; değerleri kabul, kurum ve törelere destek verme açısından gerekliliği yadsınamaz. Medya topluma haber ve bilgi verirken bireylerin bilgi düzeylerinin yetenek ve becerilerinin gelişimine de katkıda bulunmaktadır. Olaylar arasında bağlantı kurmak suretiyle topluma birtakım değerler yerleştirilmektedir. Bu noktada kültürel değerlerin korunması ve kuşaktan kuşağa aktarımına destek verirken, bireylerin eğitimine doğrudan olmamakla beraber katkıda bulunmaktadır.

4. Türkiye’de Kültür Sanat Haberciliğinin Genel Durumu

Geniş bir kullanım alanına sahip olan kültür, kavram olarak, birbirinden çok farklı ifadelerle, tarihsel gelişim süreci içerisinde maddi, manevi değerler bütünü olarak tanımlanabilmektedir. Bu değerlerin kuşaktan kuşağa aktarımındaki en önemli aktör dildir. Her türlü duygu, düşünce, yaşayış, sanat varlıkları kültür içerisinde yer almaktadır. Sanat ise bir duygu, tasarı, vb. nin anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya anlatımı sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu Sözlük, 1992: 947, 1253). Her iki tanım da kültür ve sanatın birleştirici yanı göze çarpmaktadır. Kültür ve sanat eserleri içinde bulunduğu toplumun gelenek ve göreneklerinin tüm özelliklerini yansıtır. Sanat, birey zekâsının ortaya koyduğu ürünler olarak her zaman gelişerek varlığını sürdürür. Gelişmiş toplumların gelişmişlik derecelerini gösteren bir unsur da kültür ve sanat eserlerine verdikleri değerdir. Bu noktada medyanın bu alandaki gelişmeleri doğru bilgi ve enformasyon akışıyla vermesi önem teşkil eder. Medya metinleri eğlence işlevinin yanı sıra eğitsel işlevler de barındırmalıdır; aksi takdirde kültür sanat metinleri de sadece eğlence unsurunun bir parçası haline gelen, magazin yönü ağır basan basın birer ürünü olacaktır. Kültür sanat haberciliğinin alanları arkeoloji, sinema, müzik, tarih, plastik sanatlar, tiyatro, edebiyat, yayın dünyası gibi alanlardır. Görüldüğü üzere, çok geniş bir yelpazeye habercilik yapacak olan kültür sanat muhabiri, medyada yer alan haber metinlerindeki sanat olaylarını haber biçiminde ve eleştiri türünde hazırlayabilmektedir.

5. Türkiye’de Sanat ve Sanat Konulu Haberlerin Önemi

Kültür sanatı, basın yayın organlarının en az önemseydiği alan olarak değerlendiren, kültür sanat haberciliği alanında uzun yıllar emek vermiş köşe yazarı Abdülhamit Güler'e göre, aslında temel mesele alıcının da vericinin de konuyu aynı hafiflikle ele almasıdır. Gazetelere reklam geldiğinde en başta gözden çıkarılacak sayfa ya da sütunlar kültür-sanat alanlarındadır. Birçok gazetenin günlük kültür sayfası olmadığını belirten Güler, kültür sanat kapsamında yeterli görülen hafta sonu eklerinin magazin ya da 'soft haber' dediğimiz çerçevede 'hafta sonu dinlencesi' aracı şeklinde işlendiğini vurgulamaktadır. İnternetteki mecralara baktığımızda da durum farklı değildir, ana sayfalardaki menü butonlarında kültür ya da sanat başlığı nadiren görülmektedir. Kültür sanat başlığının eğlence ve hayat kategorilerinin içinde yer almasının bu habercilik türündeki içer acısı durumun göstergesi olduğunu söyleyen Güler, kültür-sanat alanının da çoğu zaman politik alandan daha ciddi ve sert mevzulara sahne olduğunu eklemektedir. Güler, diğer bütün meselelerden farklı olarak, kültür-sanat alanını ilgilendiren her konu ve yöntemin esasında yarını da ilgilendirdiğini belirterek, kültür sanatın, toplumdan beslendiği kadar toplumu yönlendirdiğinin de altını çizmektedir. Kültür sanat haberciliği alanında çalışan Star Gazetesi hafta sonu kültür sanat sayfası kitap eki ve Açık Görüş editörlüğü yapmakta

olan Hale Kaplan Öz, kültür sanat haberciliğini, sürprizlerle dolu çok keyifli bir alan olarak nitelendirmektedir. Kültür sanat okur-yazarlığının istenilen seviyede olmadığını ifade eden Öz, küçük ama çok nitelikli bir okur kitlesinin olduğunu da belirtmektedir. Entelektüel duyarlılığı olan, samimi bu kitlenin alakasının, kültür yayıncılığını ayakta tutmakta olduğunu, okurlar arasında çoğunlukla arkadaş olabileceği insanlar olduğunu ifade etmektedir. Sevdiğiniz bir romancı arayıp sizinle röportajınız hakkında sohbet etmek isteyebilmektedir. Sabah Gazetesi'nde kültür sanat alanında çalışan Funda Karayel ise Türkiye'nin değişmekte olduğunu ve sanata olan ilginin de her geçen gün arttığını belirtmektedir. Karayel'e göre, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış topraklar üzerinde yaşıyoruz o yüzden ülkemizde, kültür sanatın bütün renkleri var. Çok büyük değerlerimiz var. Dünya çapında başarılarla imza atmış, sinemadan tiyatroya, resimden hat sanatına, edebiyata kadar kültür sanata meraklı bir toplumun yansımaları görüyoruz. Son yıllarda büyük sanat etkinliklerine çok ciddi katılımların olması son derece umut vericidir. Özellikle yeni neslin, sanatın bütün dallarına ilgi duyduğunu ifade eden Karayel, çocukları ve onlara sanat aşıl原因an aileleri takdir etmek gerektiğini de belirtmektedir. Haberlerin okunurluk durumunun da bu güzel gençler sayesinde fena olmadığını ancak bir magazin haberiyle kıyaslırsak okunurluk oranının çok düşük olduğunu belirten Karayel sanatla ilgili haberlere de magazin kadar ilgi duyulmasını umuyor. Kültür sanat haberlerini takip edenlerin, şimdilik sadece sanata meraklı ya da sanatçı kişiler okuduğunu dile getiren Karayel, zamanla herkese hitap edeceğine olan inancının da altını çizerek, bu süreçte kendilerinin de mevcut okuyucu sayısını artırmak için, mevcudu geliştirmeye yönelik hedeflerinin olduğunu ekliyor.

Kültür sanat sayfalarını 'medyanın üvey evlatları' olarak adlandıran, Star Gazetesi kültür sanat sayfası editörü Bedir Acar ise; kültür meselelerinin, ülkenin gidişatına da bağlı olarak, az konuşulan, reytingi olmayan konular arasında yer aldığını belirtmektedir. Acar, pek çok gazetenin kültür sayfası olmadığını, televizyonların ise bomboş olduğunu vurgulamakta, kültür meselelerinde en çok 'yakınmayı' ve 'hamaseti' sevdiğimizi, sanat dünyasında ancak canımız acıtıldığında bazı şeyleri ne kadar ihmal ettiğimizi vs. konuştuğumuzu ifade etmektedir. Ancak bütün bunlara rağmen ertesi gün gündem değişmekte ve biz ne konuştuğumuzu dahi unutmaktayız, yani bir dahaki sefere kadar 'mesele' kış uykusuna yatırılmaktadır. Bu noktada, kültür sanat tüketicisinin de ne yazık ki gazetelerde 'sayfa', televizyonlarda 'program' konusunda talepkâr olmadığını ekleyen Acar, kültür sanat sayfalarının medyadan toptan kaldırılrsa 'gürültü' kopup kopmayacağını da merak ettiğini belirterek, bu bağlamda da kültür mecrasının en fazla cılız bir dere gibi, sessiz sedasız akabildiğini vurgulamaktadır.

6. Medyanın Kültür Sanat Haberciliğine Bakış Açısı

Sinema ağırlıklı dergi ve internet mecralarında uzun süren tecrübeleri olan Abdullah Güler, kültür-sanat yayıncılığının tematik bir alan durumunda olduğunu ve sektörel olarak da nitelendirildiğini belirtmektedir. Mobilyacıların sektör dergisi ile bir sinema dergisi arasında maalesef fark olmadığını, reklam verenlere baktığımızda bunu çok iyi anlayabileceğimizi ifade eden Güler, "mobilya dergisine mobilyacılar, bağlı yan ürün satıcıları ve bankalar reklam verir. Sinema dergisine de film festivalleri ve vizyona girecek filmler reklam verir. İstisnası çok azdır. Geniş kitlelere ulaşmış bazı yayın organlarında inşaat ve banka reklamı görmek mümkün olsa da kaideyi bozmaz bu istisnalar." diyerek; sinema, tiyatro ve kültür-sanatın her alanıyla ilgili yayın organları, 'sektörel' bazdaki 'tematik yayın' kategorisinde olduğunu, bu durumda elbette okur potansiyelinin de etkili olduğunu altını çizmektedir. Güler'e göre, maalesef, kültür-sanat yayıncılığını alıcısı pek azdır. Ülkemizde son dönemde edebiyat dergilerinin ve yayınlarının bir ağırlığı oluşmuşsa da okur ya da takipçi veya izleyici noktasında dar bir kitleden bahsedilmektedir. Diğer taraftan bu dar kitle, reklam pastasındaki 'AB' grubunu oluşturmakta, bunun bir avantaja dönüştüğünü söylemek pek de mümkün değildir. Kaplan'a göre, ağırlıklı olarak kültür sanat haberleri yayınlayan bir yayın kuruluşu, yüksek okunma oranları beklememeli, hatta yüksek okunma oranı olan bir yayın, kültür sayfasının buna eklemeyeceği küçük katkısıyla iktifa etmeli. Çünkü kültür sanat, gazetelerin prestij yayınıdır. Zaten nicelik, nitelikle çoğu zaman kontrast ilişki içindedir. Okunma oranının çok olması, niteliği ortaya koyan bir veri değildir. Enis Batur "500 bin okura ne yazacağım diye düşüneneğime kalemini kırarım" demişti. Bir edebiyatçının bu rakamlarda okuru olmadığı gibi kültür sanat sayfalarının da olmayacaktır.

Funda Karayel, günümüzde ulusal basında bütün gazetelerin kültür sanat sayfalarının olmadığını belirtmekte, onların da bunu çoğunlukla bir sayfayla sınırlandırdığını, genellikle arka sayfalara yakın yerlerde olduğunu ifade etmektedir. Bu sayfalara, ilan geldiğinde, sayfa sayısı düşürüldüğünde ilk gözden çıkarılacak sayfalar olarak bakıldığını, medyanın habercilik dalına bakış açısı biraz da kurumda çalışan üst düzey yöneticilerin sanata olan meraklarıyla ilişkili olduğunu

eklemektedir. Sanata ilgi varsa bu kişilerde böyle haberlere daha çok yer verirler, yeri daha büyük açarlar. Bu konuda çok şanslı olduğunu, genel yayın yönetmenlerinin kültür sanat yazılarına hak ettiği yeri ve değeri verdiğini dile getiren Karayel, ağırlıklı olarak kültür sanat haberleri yapan yayın kuruluşlarının okunma derecesi grafikte ne çok az ne de çok fazla ortalarda bir yerlerde olduğunun da altını çizmektedir. Acar, ise sorunların büyük olduğunu ama en büyük sorunun ufuk sorunu olduğuna dikkat çekmektedir. Acar ayrıca şu sözleriyle medya ve sanata ilişkin görüşlerini ifade etmektedir: “Bugünü düşünmekten yarını tasarlayamamak sorunu var medyada. Ramazan’ın geleceği bilinir ama her yıl Ramazan promosyonları ile ilgili hazırlıklar son güne bırakılır ya... Kültür sanat meselesi de biraz böyle... Oysa kültür yatırımı, getirisi çok sonraları olacak bir yatırımdır. Yavaş ve derinden akan ancak köklü bir damardır sanat meselesi. Mermeri kazımak zordur belki, fakat bir kazındı mı izi de kolay kolay çıkmaz. Gazetelerde bir, bilemediniz iki kişiyle idare edilen kültür servislerinden, farklı alanlarda branslaşmış muhabirlerin istihdam edildiği kültür servislerine gelmediğimiz müddetçe, havanda su dövmeye devam edeceğiz. Kültür sayfalarının artırılması meselesine değinmiyorum bile... Hele yazılı basın giderek kan kaybettiği şu ortamda... Ya bir yol bulunacak, ya yeni bir yol açılacak, başka çaresi yok.”

7. Kültür Sanat Haberlerinde Genel Haber Yazma Süreci

Funda Karayel, kültür sanat haberlerinde yazma sürecinin yapılacak habere karar verilmesi ve takibini yapmakla başladığını, haber içeriğinin hazırlanması için araştırma yapıldığını; içeriğin en doğru şekilde hazırlanması için yapılacak haberdeki kişiler ya da etkinliklerden yetkili kişilerle görüşüldüğünü belirtmektedir. Bir sanatçıyı, bir eseri, bir tiyatroyu, bir filmi ele alırken okura en sade anlaşılır bir dille yansıtmaya çalışılır, en dikkat edilmesi gereken nokta ise yerli kültür değerlerimiz çerçevesinde, kültürümüzle çelişmeyecek bilgiler sunmaktır. Abdullah Güler, fiziki şartlarla soyut etkenlerin birbirini beslediğini vurgulamaktadır. Güler’e göre, kültür-sanat haberine bakış, habere ulaşım yollarını da etkilemekte, fazla önem verilmeyen bu alan için muhabirlerin uzun zamanlar harcamaması istenmekte olduğunu ve bu durumun israf olarak görüldüğünü belirtmektedir. Bu bakış açısı muhabirin moral-motivasyonunu da olumsuz etkilemekte, fazla önem verilmeyen alanın üreticisi olarak daha çok ses getirecek ama ‘ucuz’ meselelere meyledebilmektedir. Kültür-sanat faaliyetlerinin mekânları ve merkezleri de kültür sanat haberciliğinde önemli derecede etkilidir. Büyük şehirlerde AVM’ler ya da kültür merkezleri ile konser alanları ve sergi salonları adres olmakta, küçük şehirlerde ise duruma göre değişmekle beraber daha dar alanda ve belli merkezlerde kalmaktadır. Güler, kültür-sanat haberinin başka şehirde ve hatta başka ülkede olması durumunda harcama kalemi oluşmasını diye genellikle muhabir gönderilmediğinin de altını çizmektedir. Güler, muhabirlerin durumuna ilişkin görüşlerini de şu şekilde ifade etmektedir: “Davet eden kişi/kuruluş karşılamalı. Ancak bu da etki etmeyebilir. Bir müze haberinin yapımı için İstanbul’da kalkıp Bayburt’a gidip, 2-3 gün ‘ortalarda görülmeyecek’ kültür-sanat muhabiri istenmeyeceğinden, ajans haberleriyle bu meseleler geçiştirilir. Bu bağlamda kültür-sanat haberciliğinin yegâne kaynağının ajanslar olduğunu da vurgulamak gerekir. Bu alan öylesine hafife alınıyor ki, bazı basın yayın organlarının kültür-sanat muhabiri yok. Ajans haberleriyle sayfalar, programlar yapılıyor. Çok gerektiğinde de istihbarattan kültürle biraz alakalı olan muhabirlerden biri yönlendiriliyor.”

Kaplan için, habere hazırlık süreci uzun, meşakkatli bir uğraştır. Haberin odağı olan sanatçıya dair araştırma ve okumalar yapılması şart. Titiz çalışmalısınız çünkü haber kaynağınız bir sanatçı. Bire bir görüşmelerde de azami hassasiyet gerekmektedir. Haber kaynağınız çoğunlukla sizi sıradan bir haberci olarak görmekte, bir ünsiyet, kurbiyet arayışı söz konusu olmaktadır. Oturduğunuz masadan bir dost edinmiş olarak kalkabiliyorsunuz. Sonrasında bir roman epizotunda adınızı görebiliyorsunuz. Haberi yazım sürecinin de diğer sayfalara göre daha özel olduğunu ifade etmekte; uzun, bağlı ya da devrik cümlelerin bu sayfada yer alabildiğini, görsel kullanımında da daha esnek bir tutumun söz konusu olduğunu vurgulamaktadır. Acar, dergilerin, edebiyat dergilerinin hâlâ hayatımızda olduklarını ve edebiyatın nabzının daha çok atması gereken yerler olduklarını ifade etmektedir. Gazeteler günlük tüketime yönelik bir ürünken, dergiler, edebiyat adına kalıcı işlere imza atmakta daha özgür ve özgün bir yere sahiptir. Bir edebiyat dergisini satın alacak okurun beklentisi ‘edebiyat’ okumaktır. Bu beklentiyi karşılamak da dergiyi çıkaran ‘edebiyat habercilerinin’ görevi olmalıdır. Ama bir gazete satın alan okur dergi okuru kadar ilgi alanları belirli bireyler olmayabilir. Bunu dikkate alan kültür sanat gazetecileri olarak, spordan politikaya, ekonomiden dış haberlere birbirinden çok farklı beklentileri olan ‘günlük’ okurun sanata, kültüre, edebiyata da dikkatini çekmeye, bir kitabı okuması, bir filmi görmesi için argümanlarımızı da sunarak ‘aklını çelmeye çalışmalıyız.’

8. Kültür Sanat Habercisinde Olması Gereken Nitelikler

Güler'e göre, kültür-sanat muhabiri, belki hiçbir alanda olmadığı kadar bilgi ve görgüye sahip olmalıdır. Zira kültür dediğimiz şey toplumsal her meseleyi kapsayan yaşayıştır. Sanat ise hayatın her alanıyla alakalı duygu ve düşüncelerin ifade yöntemi diyebiliriz. Bir kültür-sanat muhabiri, yaşadığı toplumu iyi tanımalı ve bütüncül bir bakış açısına sahip olmalıdır. Fakat haberciliğin genel düsturu burada daha da önemli hale gelmektedir. Kendi alanında derinlemesine, diğer alanlarda genellemesine bilgi sahibi olmalıdır. Buradaki 'kendi alanı', çerçevesi hayli geniş bir manzaraya işaret eder. Bir kültür-sanat muhabiri 'gala' takip ettiğinde ne manaya geldiğini bilir. 'Premier' ya da 'lansman' ile karıştırmaz. 'Basın gösterimi' ile 'gala'yı da karıştırmaz. Bu tarz teknik takip meselelerini bilmek zorundadır. Bir kültür-sanat muhabiri resim sergisine gittiğinde kimi, nerede bulacağını bilir. Resim sanatının genel kıstaslarına hakim olmalıdır. Bir heykel müzesine gittiğinde de yabancı kalmamalı. Bir filmin yönetmeniyle görüştüğünde ne diyeceğini bilmeli. Oscar'ın kıstaslarına da hakim olmalı, Cannes ya da Berlin'in kodlarına da... Bir kültür-sanat muhabiri âşıklık geleneğine dair bilgi sahibi olmalı. Aşık Veysel'in neden önemli olduğunu da bilmeli, bir dönem Anadolu'da aşıkların atışmasının şehir meydanlarında günlerce sürdüğünü de... Bir kültür-sanat muhabiri kültür politikalarını yakından takip etmeli, yansımaları hâkim olmalı, arz durumunu da talep yansımaları da bilmelidir. Her mevzuda derinlemesine olmasına gerek yok ama çok fazla alanda yeterli bilgi ve görgü sahibi olmalıdır. Burada, 'görgü' ifadesinin altını özellikle çizmek gerekir. Bir kültür-sanat muhabirinin hayatı da kültürle ve sanatla iç içe olmalı. Sadece haber olduğunda faaliyet takip etmemeli, yaşam biçimi haline getirmelidir. Araştırmacı olmasının ötesinde çok çok iyi bir gözlemci olmalıdır. Soru sorabilmek her haberci için önemlidir ancak soyut meselelerle örülü bir alan olan kültür-sanat dalında soru sorabilmek ciddi bir birikim ister. Kendini sürekli güncelleyen bir alan olarak kültür ve sanatın soruları da sürekli güncelleniyor. Bunu kendine hayat biçimi yapmayan haberci eksik kalacaktır.

Hale Kaplan Öz, kültür sanat muhabirinin, sanatın hiç değilse bir dalında uzmanlaşmış olması gerektiğini, sanat dalları arasındaki geçişkenlik dikkate alındığında derinleşilen alanın diğer alanlara sirayeti hissedileceğini, edebiyatta uzmanlaşmış bir muhabirin tiyatro haberleri yaparken çok sıkıntı yaşamayacağını dile getirmektedir. Muhabirin, metne ve dile hâkimiyeti bu alanda da rahat çalışmasını sağlar. Matbuatin tarihsel anlamda takibi de keza burada zikredilmesi gereken önemli bir husustur. Tek başına günceli bilmenin tarihi ve kültürel bağı oluşturamadıktan sonra pek bir anlamı olmamaktadır. Bir diğer önemli husus ise dildir. Tüm muhabirlerin Türkçeyi iyi kullanması önemlidir fakat kültür-sanat muhabirlerinin okuyucu-takipçisi sanat insanlarıdır. Bir edebiyatçının örneğin, verdiği röportajda en küçük bir hataya tahammülü yoktur. Acar, ülkemizde -maalesef- kültür sanat haberi ve haberciliği meselesinin hafife alındığını, neredeyse bir uzmanlık alanı olarak bile görülmediğini; acemiler, gözden çıkarılanlar ya da riskli görülenlerin bu alanda değerlendirildiğinin üzerinde durmaktadır. Kültür ve sanattan anlaşılanın da genellikle magazin ağırlıklı ünlülerle ilgili haber üretimi olduğunu ifade etmektedir. Bu noktada, muhabir ile haber arasındaki irtibatla pamuk ipliğine bağlı olmakta, magazin boyutu, ağırlığı meselesi iyice hafifletmektedir. Bu durum hedef kitleyi etkileyen ve hedef kitleden etkilenen de bir tablodur.

9. Kültür Sanat Habercisi Olmak İsteyen Kişinin Eğitimi

Güler'e göre, öncelikle ve kesinlikle ve mutlaka hayatın içinde olmalıdır, kültür-sanat muhabiri. Sırf bu işin gereği diye bir şeyler okumak, izlemek, takip etmek günü kurtarır. Ancak nitelikli iş üretimine katkı sağlamaz. Kendi alanını kapsayan her mevzu ile alakalı içsel bir katılım gerekir. Bunun haricinde elbette okumak, izlemek, takip etmek şart. Üniversite eğitimi, bir disiplin katması ve bakış açısı sağlaması açısından mühim. Hem mesleki donanım, hem de alanla alakalı yeterliliği etkiler. Ancak ülkemizde kültür-sanat habercisinin özellikle eğitim alacağı bir yükseköğretim kurumu yok. Bağlantılı alanlar belki olabilir. Ama mesele değil bence. Kaplan'a göre, bir kültür-sanat muhabiri, diğer alanlardaki meslektaşlarından farklı olarak kendisiyle baş başa kalmak durumundadır. Kendisini yetiştirmelidir. Deli gibi okumak, izlemek, takip etmek değil, meselenin içinde olmak, içselleştirerek okumak, izlemek ve takip etmek... İletişim fakültesi mezunu olarak kültür sanat muhabirliğine başlayan Kaplan, okuduğu okulda sanat tarihi dışında, bu alana dair bir ders olmadığını belirtmektedir. Hiç ilgisi olmadığı halde, zorunlu olarak spor yazarlığı dersi dahi aldığını, o nedenle bu alanda çalışmak isteyen gençlerin, gazetecilik yanında, dramaturji, sinema, edebiyat gibi alanlarda ikinci bir lisans yapmalarının yararlı olacağını düşünmektedir. Muhabir adaylarının gazetecilik bölümünü tercih ederek başlayabileceklerini

belirterek Funda Karayel de kültür sanat haberciliği derslerinde eğer ilgileri varsa dersin hocasıyla daha çok konuşup tüm dünyadaki sanat etkinliklerini takip ederek araştırma yapmalarını önermektedir. Üniversitelerin eğitim öğretim programları gayet başarılı zaten bu konuda dersleri genelde sektörden kişiler veriyor bu da öğrenciler için büyük avantaj. Gençler, yaratıcılıklarını öldüren kişilerden uzak durmalı, araştırmaktan ve okumaktan da hiç vazgeçmemelidirler.

Acar, edebiyatın, hikâyenin, şiirin nefes alabildiği, kendini gösterebildiği mecralar en başta dergiler olmakla birlikte kimi zaman gazetelerin de ilgisini çekecek konuma gelebildiğini belirtmektedir, burada da editörlerin 'duyarlılıkları' devreye girmektedir. Acar'a göre, var olma mücadelesi veren çok az gazete olmakla birlikte, kültür sanat editörleri medya organlarında hep ihmal edilen, 'son sıraya yerleştirilen' elemanlar arasında yer almaktadır. Kültür sanat servisleri de gözde birimler arasında değildir. Aslında, hep tersi söylenmekte; 'kültür sanat meseleleri mühimdir' denmektedir. Pek çok gazetede sanat sayfası yok, olanlarda da güncel sanat olaylarının halkla ilişkiler düzeyinde üstünkörü ele almaktadır. Bu durum gazetelerde sanat edebiyat konularında yeterince uzman muhabirin yer almayışından kaynaklanmaktadır. Hep söylendiği üzere kültür ve sanat servisleri en az elemanla çalışan servislerdir. Oysa bir gazeteye rengini, duruşunu kazandıran bu sayfaların 'alan uzmanlaşması' mühimdir. Yani yayın dünyasında, plastik sanatlarda, gösteri sanatlarında, edebiyatta, müzikte yahut sinema, mimari gibi konularda uzman muhabirlere ihtiyaç duyulmaktadır. Kalite, doyurucu haber ve yorum ancak bu şekilde yakalanabilir. Bir editörden yahut bir muhabirden bütün bu alanlara temayüz edip 'derinleşmesi' beklenmemelidir. Eskiden gazetelerde bizzat edebiyatçılar yazıp çizer, romanlar tefrika edilmiş. Acar ayrıca, Necip Fazıl'ı göstermekte onun 'Büyük Doğu'yu çıkardığını belirtmektedir. Günümüzde Fazıl gibi dergi çıkartan gazete sayfası hazırlayan yahut köşe yazar edebiyatçıların sayısının az olduğundan da yakınmaktadır. Edebiyat dünyasına ilgisini yoğunlaştırmış gazeteciler, kitap eki hazırlayanlar, yayın dünyasını yakından takip edip yetiştirdiği kadarıyla yorum/tanıtım yapanların da olduğunu ekleyen Acar, neresinden bakılırsa bakılsın bunun kıymetli bir çaba olduğunu, iyi kötü, eksik gedik, edebiyat dünyası, medyada bu kişilerin elinden görünür hale geldiğini ifade etmektedir. Acar ayrıca kültür sanat sayfalarına ilişkin yorumlarına şunları eklemektedir: "Gazetelerin sanat sayfaları şairlere, yazarlara, edebiyata elbette açık lakin haber konularımız sadece edebiyatla sınırlı kalmaz. Bir sayfamız var ve bunu idareli kullanmak, sanatın diğer renklerine de açık tutmak zorundayız. Roman okumaktan hoşlanmayan bir okura belki bir film haberinden bahsedebiliriz, o da ilgisini çekmediyse bir sergi önerebiliriz. Yani menüyü çeşitlendirmek, okuru mümkün olduğunca o sayfada tutmak zorundayız. Bir de şöyle bir durum/soru var: Bir yazar olarak mesela Orhan Pamuk bugün adım atsa, öksürse haber olabiliyor ama ilk romanını yazan bir yazar ne kadar medyada yer bulabilir kendine? Evet, Orhan Pamuk her halükarda haber malzemesi olabiliyorsa bunun arka planındaki 40 yıllık emeği de göz ardı etmemek gerekiyor. Yeni yazarlar ise bir şekilde medya ile iletişimi doğru kurmak, kendilerini ifade etme konusunda daha çok çaba sarf etmek zorunda kalabiliyorlar. Unutmamak lazım ki edebiyat dünyası, ilk kitabını basacak yayınevi bulamamış olsalar da sonra yayınevlerinin kapılarında kuyruk olduğu ünlü yazarları da gördü. Bir de edebiyat haberlerine münhasır internet siteleri var. Bu sitelerde kitaplar ve yazarlar üzerinden edebiyat haberleri öncelikli olarak yer alıyor. Bu da bir nevi edebiyat, sanat gazeteciliği olarak yorumlanabilir."

10. Araştırma: Türkiye'deki Gazetelerde Kültür Sanat Haberlerinin Yer Alış Biçimi

10.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı Türkiye'de yayınlanmakta olan gazetelerde yer alan kültür sanat haberlerine ve haberciliğine yönelik bir değerlendirme yapmaktır. Bireyler, dünyada neler olup bittiğini anlayabilmek için medyaya bağlı kalırlar. Hangi konuda ne kadar düşüneceğimizi ve neye ne kadar ilgi göstermemiz gerekliliğini bize medya haber vermektedir. Medyanın, bilgi ve enformasyon verme gibi nihai amaçlarının yanında eğitim ve eğlendirme işlevleri de vardır. Dünyada sanatın önemi ve hayatın bir parçası olduğu gerçeği kabul görmektedir. Bu bağlamda medya, haberlerin diğer alanlarda olduğu gibi kültür ve sanat konusunda da neye ilgi göstermemiz gerekliliğini belirlemede son derece önemli bir rol üstlenmektedir. Medya, bireyleri sanat eserlerine ve kültürel faaliyetlere yönlendirerek bir anlamda eğitici işlevini de gerçekleştirmektedir.

Çalışmanın kültür sanat haberciliği bölümü, kültür sanat habercileri ve ilgili medya profesyonelleriyle yapılan derinlemesine görüşmelerle desteklenmiştir. Araştırma bulguları sonucunda Türkiye'deki gazetelerin kültür sanat

haberlerine ne derece yer verdikleri ve bu noktada bu habercilik alanına gösterilen önem ve ilgi konusunda fikir sahibi olunacaktır.

10.2. Araştırmanın Metodolojisi

Gazetelerin 15 Temmuz 2018- 25 Temmuz 2018 tarihleri (festivaller, konserler, kültür sanat etkinlikleri vb. daha yoğun olduğu yaz dönemi) arasındaki yayınları incelenmiştir. Bu noktada gazetelerin kültür sanat haberlerine yer verip vermedikleri, yayınlanan haberlerin hangi sıklıkta ve ne ölçüde yayınlandıkları içerik analizi doğrultusunda tespit edilmiştir. Ayrıca yayınlanan haberlerin konuları ve işleme biçimlerine yönelik değerlendirmeler yapılarak, kültür sanat haberciliğinde kullanılan dil ve üslup bakımından fikir edinimleri sağlanmıştır.

10.3. Araştırmanın Örnekleme ve Sınırlılıkları

Türkiye’de farklı ideolojileri temsil eden çok fazla sayıda gazete yayınlanmaktadır. Araştırma evreninin genişliği dikkate alınarak, Türkiye’de yayınlanan 6 ulusal gazete örnekleme dahil edilmiş, gazete seçimlerinde farklı yayın anlayışını temsil ettiği düşünülen gazeteler dikkate alınmıştır. Gazete incelemelerinde verilen 3. cadde vb. magazin ekleri araştırma kapsamına dahil edilmemiş, sadece özel günlerde verilen kitap ekleri ise ayrı bir bölümde değerlendirilmiştir.

10.4. Araştırma

15 Temmuz-25 Temmuz tarihleri arasında **Yeni Şafak Gazetesi’nde** yer alan haber başlıkları şöyledir: ‘Dinmeyen evlat acısı’; ‘Kahramanlara özel müze’; ‘Eyüpsultan’da inografik sergi’; ‘Sıkıcı bir filme dair’; ‘15 Temmuz Kitaplığı Genişliyor’; ‘Direniş Arapça’da’; ‘Beyoğlu’nun kısırları ekranda’; ‘Festivali Karahan açacak’; ‘İbni Haldun’un kayıp eseri bulundu’; ‘Türk müziğinin yaşayan tek çınarı’; ‘Ustalara onur ödülü’, ‘Metropolis’te Yeni bir dönem başladı’; ‘Bakışı açıları değişiyor’; ‘Eliyahı ilk kez Açık havada’; ‘Eskiler Alıyorum’; ‘Sazın dev ustası hayatını kaybetti’; ‘Uzunköprü’ pul en iyiye aday oldu’; ‘Moğolların yıktığı saray hayat buluyor’; ‘Fatih Cami tarihi halılarına kavuştu’; ‘Fethin Gerçek Yüzü Kuntay’dan’; ‘Cazı uğurladık’; ‘Kültür Merkezi’nde 15 Temmuz anıldı’; ‘Bilge Çocuklar Panorama 1453’te’; ‘Şehrin kalbine yakın markaj’; ‘Prens Charles’tan Türk Mimara Ödül’; ‘Nazar boncuğu emoji Twitter’da’; ‘Canı Gönülden Çalışıyorum’; ‘Tarihe ışık tutuyor’; ‘Amfide nostalji rüzgarı’; ‘Namjoo Açık hava’da’; ‘Kültür ve bilimde dünya açılımı’; ‘Gantep’te hayaller gerçeğe dönüşüyor’; ‘Yazarlar okurlarıyla Esenlerde buluştu’; ‘Sanat minik ellerde hayat buluyor’; ‘Çocuk festivali sürprizlerle dolu’, Bağcılar Meydanı değer katacak; Gaziantep’ten Günöbirlik atılımı’; ‘Savaşa karşı güzelliği anlattık’; ‘Selfie’; ‘Ayvalık’ta klasik müzik zamanı’; ‘2 bin yıllık tapınak bulundu’; ‘Ata sporları ile tarihi şölen’; ‘Hayalimizdeki şehir Atakum’; ‘Doğal ürünler pazara taşındı’; ‘Başiskele’ye Mevlana Parkı’; ‘Balıkesir’de refüjler çiçek açtı’; ‘Meczupların gözünden İstanbul, Deliliğin sergisini açacağız’; ‘Wilson Mültecileri unutmadı’; ‘Edebiyatçılarla yüz yüze konuşuyoruz’; ‘Bodrum’da bale rüzgarı’; ‘Fuara özel çizimler geliyor’; Köprüde kısa film buluşması’; ‘Devin mirasını oğlu yaşatacak’; ‘İsveç’in küçük İstanbul’u’; ‘Hocaların Hocası Yad Ediliyor, ‘Roman diliyle iktisat’; ‘Zorlu yeni sezona hazır’; ‘Öfke Yerine Film Çekelim’; ‘Balkan Kervanı Saraybosna’da Kartepe Semaları paraşütle renklendi’; ‘Gaziantep’e özgü lezzet tanıtılacak’. Yeni Şafak Gazetesi’nde kültür sanat konulu toplam 60 haber yer almıştır Aynı tarihlerde Türkiye Gazetesi’nde yer alan kültür sanat haberi başlıkları: ‘İHA’nın objektifinden 15 Temmuz Sergisi’; ‘Tokyo’da Gıda Festivali, Suşinin başkentine Türk damat tadı değdi’; ‘Bursa bıçağı artık tescil belgesi oldu’; ‘Fatih Camii, tarihi halılarına kavuşuyor’; ‘Sarı Semaver Dökümünün Son Ustası’; ‘D. Karadeniz’de ilk bilimsel Arkeolojik Kazı’; ‘Dünyanın en eski taş köprüsü’; ‘Osmanlı Emaneti’; ‘Zamana köprü olmak’; ‘Tarihi köprüdeki restorasyona define baskını’; ‘Eski bilgisayarlar sanat eseri oldu’; ‘Yeni gözde Zil Kale listelerde bir numara’; ‘Şehrin kahramanları çinilerle tanıtılacak’; ‘Gastronominin can damarı bakanlıklar Kültür ve Turizm-Tarım ve Orman’; ‘İzmir’in Picasso’su Mahsun’; ‘Sığınmacı Kadınlar “hobi atölyeleri”nde sosyalleşiyor’; ‘Niğde de 6 bin yıllık tapınak’; ‘Adana’da deniz var’; ‘Gözde Ayter, Erkeklerle Taş Çıkıyor, sanayi sitesinin en renkli ustası’; ‘Ortaçağdan kalma bir köy Hollanda’nın Venedik’i Giethoorn’; ‘Adıyaman’ın Yüzen Adacıkları, yerinde duramıyorlar’; ‘2400 yıllık geçmişe Sahip... Nilüfer’in İncisi Misi’ye Yılın Köyü Ödülü’; ‘Türkiye’nin tek bahçe binası Sarmaşık Apartmanı’; ‘Restore edilmezse kaybolacak, tarih gömüldü!’; ‘Özel gösterim, ‘Anadolu Ateşi’ tam not aldı’; ‘Hedef köklü milletimizin gönül birliktelikleri güçlendirmek, Türk Dünyası ecdal yadigarını yaşatıyor’; ‘Dev yolcu uçağı millet kiraathanesine dönüştürüldü’; ‘100 yıl öncesine döndüler’; ‘Bu da Andırın’ın çılgın projesi’; ‘Haran’ı Unesco heyecanı sardı’; ‘Ressam gönüllü elçi oldu- İstanbul’u İsveç’e taşıdı’; ‘100 yıl sonra görüldüler, Anadolu keçisi dağdan indi’; Vartolu Avrupa’yı fethetti’; ‘Osmanlı’nın Duvar Gazetesi: Bilezik Yazıları; En taze havadisler sütunlara kazınmış’; ‘Festival Başlıyor, Egede Sanat Rüzgarı’; ‘Yazarlar kiraathane sohbetlerinde’, ‘Konferans programı Deli mi

yoksa Veli mi?'; 'Homeros Ödülü Şahin'in'; 'Adıyaman'ın çiğ köftesi tescillendi'; 'Yaylalardan gelen lezzet Kars kaşarı' Türkiye Gazetesi'nde toplamda 42 kültür sanat haberi yayınlanmıştır.

Milliyet Gazetesi haber başlıkları ise şöyledir: 'Zaman ve mekanı değiştiren sergi'; 'Tarihi koleksiyon artık müzede'; 'Viking ve Hamlet Olduk'; 'Devlet Tiyatroları ile Devlet Opera ve Balesi Kültür Bakanlığı'na bağlandı'; 'Kubrick'in kayıp Zweig Senaryosu bulundu'; '150. yılda sanat sokakta'; 'Boğaziçi Film Festivali'ne başvurular başladı', 'King karakterleri tek kasabada'; 'Robert Plant yarın İstanbul'da'; 'Manderino'dan kişisel bir sinema tarihi'; 'Bozcaada Caz Festivali'ne Geri Sayım'; 'Müzeyyen Senar'ın 100.Yaşı Google'da'; 'Beyoğlu'nda Siyad kısıları'; 'Van Gogh arşivi açıldı'; Jim Jarmush Zombi filmi çekiyor; 'Fransız film gösterimleri Zorlu PSM Amfi'de başlıyor'; 'David Bowie'nin hayatından kesitlere devam'; 'Metropolis'te kazı sezonu başlıyor'; 'Suat öğüt Amsterdam'da'; 'Öykülerden köprü'; 'Spot Projects Juma-Art Karaköy'deki mekanında'; 'Dune uygulamasından yeni detaylar açıklandı'; 'İstanbul Bienali'nden araştırmacılara saha'; 'Milyonluk Kuş Enbe'ye emanet'; 'Rengarenk vücutlar'; 'Gişe'de hüsrana yarattı'; 'Gençler Color Fest'le yoğurda renk kattı'; 'Şile Bezi görücüye çıkıyor'; 'Kadın birlikteliğinin yansıtıldığı festival'; 'Yaşayan Efsane İstanbul'daydı'; 'Ormanlar Sessiz Kaldı'; 'Mr Robot'tan Çizgi Romana'; 'Müze koleksiyonları Wes Anderson'a emanet'; 'Kuzguncuk'ta kentsel dönüşüm tartışması'; Fatih Camisi tarihi halılarına kavuşuyor'; 'Rock Müzikaller Harbiye'de'; 'Çocuklar Antik Kent Smyrna'da'; 'Caz Festivaline 52 bin müziksever'; 'Dirimart'ta etkinlikler'; '2018 Arthur C.Clarke Ödülü'nün sahibi belli oldu'; 'Venedik'in açılışı Chazelle'den'; 'Sakin Şehir'e davet var'; 'Murakami'nin yeni romanı ekimde'; '20'nci yaş kutlaması'; 'Müthiş bir sanat koleksiyonu var'; 'İlk görüntüler heyecan yarattı'; 'Bastırın Kızlar görücüye çıktı'; 'Özçelik ve Fırat'tan bahçede caz'; 'Peşpeşe sanat konuşmaları'; 'Sema'dan Dansa'; 'Acar'ın kuşlarının yerine ve anısına'; 'Hobi atölyelerinde yepyeni bir hayat'; 'Finish Çizgisindeki Sahtekar'; 'Senar 100 yaşında'; 'Kaldırma gömülen 164 yıllık çeşme'; 'Bazıları şelale sever'; 'Doğulu coşturdu', 'İnna Bodrum'u salladı'; 'Hayrettin Kalk Gidelim'e dahil oldu'; 'Gülsün Karamustafa'dan Ayrılık'a başış'; 'Banu Cennetoğlu sahada'; 'Humus ziyarete açıldı'; 'Zorlu PSM'de Nordik Metal Zamanı'; 'Şimdiyle kavgamız biter mi?'; 'Karain Mağarasına miras düzenlenmesi'; 'Afrika'dan Türkiye'ye futbolcuların hikayesi'; 'Harran'ı Unesco heyecanı sardı'; '1500 sanatçı Büyükçekmece'de'; 'Yönetmenin uygunsuz tweetleri işinden etti'; 'Kardeş Türküler 25 Yaşında'; 'Urartu şifreleri Ayanis'ten çıkıyor'; 'İsveç'teki küçük İstanbul'; 'Kapalıçarşı'da tepki çeken tabela kaldırıldı'; 'Sanatın merkezi Bodrum'; 'İndia'dan Mistik Müzeye-Ghost'; 'Prof. Dr. Haluk Şahin'e Homeros Ödülü'; 'Köprüde buluşmalarda başvurular başladı'; 'Büyükada fotoğrafları Anadolu Kulüp'te'; 'Müzikle terapi için bir seminer'; 'Pierre Bonnard Tate'de'; 'Borat ve Sarah Palin tartışması'; 'Senfonik Divalar eylülde başlıyor'; 'Özgür Aras'tan 10'uncu kitap; 'Altay'dan hayranlarına müjde'; 'Çukur kazandı, Diriliş konuşuldu'; Milliyet Gazetesi'nde toplam 85 haber yer almaktadır.

Belirlenen tarihler arasında Posta Gazetesi'ndeki haber başlıkları: Şirin Sever'in Şirin Şeyler Bölümü: 'Sıla 'Oh be' dedirtti'; 'Vay Be' Ken, neler yapmışsın; 'Bir Nick Cave'i tutamadınız'; 'Ne olur dönelim şu Fazıl Say yanlışımdan'; 'Her şey yağlı güreş için'; 'Kötü Ruslar geri dönüyor'; 'Dünyayı Büyükçekmece'de ağırlıyacağız, kültürel etkinliklerle barış mesajları verilecek'; 'Bir Ankara ressamı'; 'Müzikaller geliyor'; '1700 yıllık karizma'; 'Eyy Mehteran-Ev kadınları mehter takımı kurdu erkekler selama durdu'; 'Kaldırma Gömülen Derbi'; 'De Niro'dan joker sürprizi'; 'O tabela söküldü'; 'Kaybolmaya yüz tutan mesleklere eleman gelmiyor'; '3 boyutlu yünnoş sanatı' Posta Gazetesi'nde toplam 16 kültür sanat haberi yer almaktadır.

Cumhuriyet Gazetesi'nde ise 'Kuşadası gençlik festivali sona eriyor'; 'Gençler dünyaya açılacak'; 'Scarlett Johansson rolünü bıraktı'; 'Pir Sultan Abdal etkinliklerle anılıyor'; 'Edirne'den Ardahan'a'; 'Müziyen Evrensel Olmalı'; '12 yıldır çocuklara yaz getiriyorlar'; 'Festival Bu yıl Onsuz'; 'Botanik Bahçesi'; Tiyatro Sevgisi'; 'Antalya Avusturya kültür günleri başladı'; 'DT ile DOB yeniden Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlandı'; 'Genç Piyanistten Başarı'; 'İzmir'de duvar resimleri yarışması'; 'Bodrum: derin, deniz ve dalga'; 'Çağdaş eserler seçkisi'; 'Yazar Nöstlinger yaşamını yitirdi'; 'Hızır Canbaz'dan yeni albüm'; 'Fazıl Say Konserleri Ağustosta...'; Açık Havada Sinema Keyfi Devam Ediyor; 'Yönetmen Stanley Kubrick'in senaryosu 60 yıl sonra ortaya çıktı'; 'Kaan Müjdecioye filmi için Almanya'dan Destek'; 'Babaların Günahı'; 'Google'dan Senar'a özel doodle'; 'Sanatçı ve Sanatçıya Saygı'; 'Güçlü olan tutku...'; 'Marmara Flüt Orkestrası'na 2 Ödül...'; 'Malatya Film Festivali'nde ödüller Şen, Kültür ve Sınav'a'; 'Özçelik ve Fırat Caz Yapacak'; 'Dune adlı Filmin başrolüne Chalamet aday'; 'Müzeyyen Senar'ın 100.yaşı Harbiye'de kutlandı'; 'Beylikdüzü'nde klasik müzik coşkusu'; 'Pera Eğitim'in Yaz Atölyeleri sürüyor'; Bodrum Kulesi kadar değerli festival; 'Sanat'ta bu hafta 3 konser'; 'Küçük İskender'den şiir gazetesi'; 'Efsane Kapanış'; '85 yıllık 'Varlık'...'; 'Eskişehir'de film şenliği'; 'Dünya şiir hareketinin halka

dönüş çağrısı'; 'Erener'den 'Bastırın Kızlar''; 'Enka'da iki film bir oyun...'; 'Bakırköy'de bale zamanı' ; '31. Uluslararası Şile Bezi Kültür Sanat Festivali Başladı'; 'Minik Kahramanlarla Sanat'; 'Seçim Ortak, Film 'Tek Başına'; 'Haftanın filmleri''Heykeltraşlar Büyükçekmece'de'; 'İspanyol yapımı "Pablo"yu Sevmek haftanın filmi'; 'Şişli'de sokaklar şenleniyor' ; 'Vitrindeki albümler'; 'Sanatçı, alanında derinleşmeli'; 'Beylikdüzü Gençlik Senfoni Orkestrası ilk konserini verdi'; 'Direnişin Sesi Joan Baez Artık Söyleyemediği O Şarkının Adı Gibi:; 'Büyük ev ablukada 'Fırtınayt''; Deniz Türkan 'Üryan''; 'Tarihi kent Afrodiasias'ta konser'; 'Caz Dimdik Hayatta'; 'Hayalet Köy sit'ten dertli'; 'Niğde'de 6 bin yıllık Pers Tapınağı'; 'Toto Karaca anılıyor'; 'Joan Baez anekdotları'; 'Kız Kalesi Efsanelerini Arıyor'; 'Toprak sahne tiyatro festivali'; 'Müziğin Mesajı Sevgi ve Barış'; 'Denizli'de 2000 yıllık mozaikli Villa bulundu'; 'Venedik Film Festivali'nin açılışı First Ayan'dan; 'İz Sergisi Galeride görülebilir'; 'Beylikdüzü'nde İstanbul'u Dinliyorum'; 'Sahnede devleşen Joan Baez: Bir gün mutlaka... Yeter ki umudu yitirmeyelim'; 'Kuzgun Acar anısına SSM terasında'; 'Tom Jones geliyor; 'Harran'ın Unesco heyecanı'; 'Yeni Dünyanın Dini Futbol kitapçılarda'; 'Nasıl Yorumlamalı'; 'Uluslararası Bodrum Bale Festivali'; 'İzzet Yaşar'ın ardından', 'Homeros Ödülü Şahin'in'; 'Kısa film atölyesi başvuruları başladı'; 'İdil Biret'in 3 konseri iptal'; 'Man Booker adayları açıklandı', 'Buffy geri dönüyor' haber başlıkları yer almaktadır. Cumhuriyet Gazetesi'nde toplam 82 haber yer almaktadır.

Sözcü Gazetesi 'Yakın Tarihimizden hüzünlü bir belgesel'; 'Nazar boncuğu emoji geliyor', 'Antik kentte imar affına karşı kamulaştırma kararı'; 'Amatör müzisyenlerin başarısı takdir topladı'; 'Kemancı Kız Heykeli'nin kemanı çalındı'; 'Türkiye'yi Dünyaya tanıtan festival'; 'Kapalıçarşı'daki tepki çeken Nusret tabelası'; 'Kahramanmaraş'ta minareli köprü açıldı'. Sözcü Gazetesi'nde araştırmamız yapıldığı sürelerde kültür sanat başlığı altında değerlendirilebilecek toplam 8 haber yer almaktadır.

Çalışmada gazetelerde yer alan kültür sanat haberleri haber çeşitliliği üzerinden festivaller/konserler, sinema/film/belgesel; edebiyat; müzik/opera/bale, resim, seri/müze, tiyatro, kültürel varlık, söyleşi, köşe/eleştiri; sanatçı, diğer etkinlikler şeklinde sınıflandırılarak içerik analizine tabi tutulmuştur. Tabloda kategorilere göre haber sayıları yer almaktadır.

Şekil 1. Gazetelerin kültür sanat haberlerine ilişkin haberlerinin dağılımı

	Cumhuriyet Gazetesi	Sözcü Gazetesi	Milliyet Gazetesi	Posta Gazetesi	Türkiye Gazetesi	Yeni Şafak Gazetesi
Konserler/festivaller	26	2	22	4	4	9
Sinema/Film	12		13	2		5
Edebiyat	5		7			5
Müzik/opera/bale	10		4			2
Resim	1		1	1	2	
Sergi-Müze	5		10		2	8
Tiyatro	1		2			
Kültürel Varlık	4	5	11	3	21	10
Söyleşi	3		2	2		2
Köşe Yazıları-Eleştiriler	8	1			2	5
Sanatçı	4		6		2	3
Diğer Etkinlikler	3		7	4	9	11

Cumhuriyet Gazetesi her perşembe günü düzenli olarak Cumhuriyet Kitap adıyla kitap eki yayınlamaktadır. Yaklaşık 20 sayfadan oluşan ekte 'Vitrindekiler' başlığıyla kitap tanıtımları ve yayınevlerinin tam ve yarım sayfa olmak üzere verilen kitap görsellerinin dışında ünlü edebiyat ustalarıyla yapılan söyleşiler çeşitli eleştiri yazıları yer almaktadır. Milliyet Gazetesi'nde ise yaklaşık 19-20 sayfadan oluşan Milliyet Kitap adlı ekinde çok satan kitap listeleri, kitap tanıtım yazıları, tarih, deneme, anı, yemek vb. başlıklarla sunulan yeni çıkan kitaplar, kitap yazarlarıyla söyleşiler yer almaktadır. Sözcü Gazetesi Cuma yayınladığı 12 sayfalık Kitap ekinde Orhan Pamuk vb. yazar söyleşiler ve yeni çıkan kitaplar yer almaktadır. Posta Gazetesi'nin yine aynı gün yayınlanan kitap ekinde kitap tanıtım yazıları yer almakta, gazetenin 12 sayfalık ekinin özel bir sayfasında çocuk kitapları tanıtılmaktadır.

10.5. Bulguların Değerlendirilmesi

Kültür sanat haberlerinin sergi, tiyatro, film, edebiyat, fotoğraf, müzik, opera, bale vb. sanatın tüm dallarını içine alan çok geniş bir yelpazesi vardır. Çalışmada konserler/festivaller başlığında dönem içerisinde gerçekleşen tüm konserler, müzikaller, şiir dinletileri, festival haberleri (Joan Baez'in Harbiye Açıkavada'ki konseri, Tom Jones konseri, bu yıl 19.'su gerçekleştirilecek olan Uluslararası Büyükçekmece Kültür ve Sanat Festivali, Şilebezi Kültür ve Sanat Festivali, Beylikdüzü Gençlik Senfoni Orkestrası'nın verdiği ilk konser, dünya şiir hareketinin 125. yaşı nedeniyle düzenlenen şiir dinletileri vb.) yer almaktadır. Sinema/film/belgesel bölümünde yeni vizyona giren filmler, yeni çekilen belgeseller, sinema sektörüne ilişkin haberler (Haftanın film tanıtımları, Kısmet Sevgilim, Sibiryaya, Mamma Mia Yeniden Başlıyoruz, Eski Köye Yeni Adet, Pablo'yu sever Escobar'dan nefret ederim; İspanyol yapımı, Pablo'yu sevmek filmi tanıtımı, gişede beklenen ilgiyi göremeyen film haberleri, Zorlu PSM'deki film gösterimleri, Çukur Ve Diriliş film ödül haberleri yayınlanmıştır.

Edebiyat bölümünde ise kitap tanıtımları, edebiyat dünyasından Murakami'nin yeni romanı yeni dünyanın dini futbol isimli kitap Özgür Aras'ın raflarda yerini alan 10. kitabı vb. önemli olaylar yer almaktadır.

Müzik/opera/balede yeni albümler (Hızır Canbaz'dan yeni albüm, Vitrindeki Albümler vb.) tanıtılmaktadır.

Resim/fotoğraf bölümünde bu alandaki gelişmelere yönelik haberler (Van Gogh arşivi, İzmir'deki duvar resimleri vb.) yer almaktadır. Maviye yeşile Merhaba karma Sergi, Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi geometrik soyut heykel çalışmalarının yer aldığı sergi, Galeri A'da yer alan kadın bedenini konu alan sergi, Wes Anderson Müze koleksiyonları, plastik sanatlara ilişkin haberler yer almaktadır. Alandaki tüm gelişmeler, yeni oyunlar Tiyatro bölümünden aktarılırken; Ayanis'teki Urartu şifreleri, Denizli'deki 2 bin yıllık mozaikli villa, humus ve Adıyaman çığ köftesinin tescilenme haberleri, Metropolis' teki kazı çalışmaları, kaldırıma gömülen 164 yıllık çeşme, kaybolmaya yüz tutan mesleklere yönelik haberler ise kültürel değerler başlıklı kültür sanat haberleri içerisinde yer almaktadır. Ünlü besteci Eliyahun'un müzik üzerine sohbeti, söyleşi başlığında Sanata ve sanata saygı, Dikmen Gürün; Joaen Baez anekdotları, Ergun Yıldızoğlu'nun tiyatro sevgisi başlıklı yazıları köşe yazıları/eleştiriler başlığı içerisinde gündemi değerlendirmektedirler. Sanatı başlığında sanatçı Müzeyyen Senar'ın 100. Yıl kutlama haberleri, yazar Nöstlinger vb. ölüm haberleri, Altay'dan hayranlarına müjde David Bowie'nin hayatını konu alan haberler yer almaktadır.

Diğer etkinlikler başlığında tüm başlıkların dışında kalan kültür sanat haberleri yer almaktadır. Belediyelerin düzenledikleri animasyon ve dans gösterilerinin yer aldığı sokak şenlikleri, Suriyeli sığınmacılar için düzenlenen fotoğraf, resim, hüznü hat, ebru sanatı çalışmalarının yer aldığı hobi atölyeleri, sanat konuşmalarının ve fotoğraf etkinliklerinin yer aldığı atölye çalışmaları, gösteri ve etkinlik merkezlerinin düzenledikleri dans gösterileri, İstanbul Oyuncak müzesi vb kurumların minik kahramanlarla sanat gibi çocuk atölyesi çalışmaları haberleri, Devlet Tiyatroları ve Devlet Opera ve Balesi yeniden Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlandı şeklindeki genel haber başlıkları bu haberlere örnek olarak verilebilir.

15 Temmuz 2018-25 Temmuz 2018 tarihleri arasında Milliyet Gazetesi'nde 85 Cumhuriyet Gazetesi'nde ise 83 adet kültür sanat haberine yer verilmiştir. Milliyet Gazetesi kültür sanat başlığıyla düzenli olarak her gün kültür sanat haberleri yayınlarken, Cumhuriyet Gazetesi de 18/19. sayfalarda düzenli olarak her gün kültür-sanat başlığıyla kültür sanat haberleri sayfası yayınlamaktadır. Her iki gazetede ağırlıklı olarak konser festival müzikal haberleri ve sinema sektöründeki gelişmelere yönelik ve film ve belgesel duyurularına yönelik haberlere yer vermekte, Milliyet Gazetesi'nde müze/sergi haberleri çoğunlukta iken Cumhuriyet Gazetesi'nde müzik opera ve baleye ilişkin haberler

daha fazla olarak görülmektedir. Milliyet Gazetesindeki kültür sanat haberlerinde dil sade ve didaktik olup, kullanılan görseller haber içeriyle uyumludur. Sadece görsel ağırlıklı haber kullanımına rastlanılmamaktadır. Her iki gazetede düzenli olarak kültür sanat haberleri sayfası yayınladıkları için nadir olarak diğer sayfalarda konuyla ilgili haberler yayınlanmaktadır. Milliyet Gazetesi'nde çok nadir olarak magazin sayfalarında ünlü sanatçıların konser haberleri görülmektedir. Yeni Şafak Gazetesi'nde belirlenen tarih aralığında 60'a yakın haber yayınlanmış, kültür sanat haberlerinin çoğu kültürel değerler, konser, festival haberleri ve diğer etkinlik haberleridir. Türkiye Gazetesi'nde ise kültürel değerlere ilişkin haberler dikkat çekmektedir. İncelenen diğer gazetelerde kıyaslandığında en fazla kültürel değerler odaklı kültür sanat haberleri yayınlayan gazetedir. Yeni Şafak Gazetesi düzenli olarak kültür sanat sayfaları yayınlamakta, 15-16- 19 Temmuz günlerinde kültür sanat sayfası yayınlanmamış gazetenin diğer sayfalarında nadir olarak haberler yayınlanmıştır. Türkiye Gazetesinde ise düzenli olarak kültür sanat haberleri sayfası yayınlanmamaktadır. Haberler çoğunlukla dağınık bir şekilde gazetenin diğer haber sayfalarında yayınlanmaktadır. Haberlerde dil sade ve didaktiktir. Gazeteler nadir olarak görsel kullanmakta, yayınlanan görsellerin de haber konusuyla ilintili olduğu görülmektedir. Posta Gazetesi'ndeki konser ve festival haberleri magazin haberleri içerisine yedirilmiş olup, sanatçıların tatil dönemi bol renkli görselleriyle desteklenmektedir. Sanatçıların aşk hikayeleri, moda ikonlarının mayo ve bikinili fotoğrafları sayfaları doldurmakta, vizyondaki filmler ve açık hava konserleri ağırlıklı haberler ve fotoğraf altı yazılarıyla yayınlanmaktadır. İlginç, sansasyonel büyük puntolu manşetler dikkat çekmekte magazin dilinin çarpıcı başlıklarla desteklediği görülmektedir. Gazetenin diğer sayfalarında nadir olarak yayınlanan kültür sanat haberi bulunmaktadır. Sözcü Gazetesi az sayıda kültür sanat haberi yayınlamakta, haberlerde görsel kullanımı fazla olmamakla beraber dil, akıcı didaktik ve sadedir. Sözcü Gazetesi haricinde tüm gazeteler kitap tanıtımlarının, ünlü yazarlarla edebiyat söyleşilerinin ve eleştirel yazıların yer aldığı eklerini haftada bir gün yayınlamaktadır.

11. Sonuç

Bireylere doğru bilgi akışını sağlamak ve harekete geçirmek medyanın görevlerindedir. Çok geniş bir kitleye anında yüzbinlerce mesajın ulaştırılabilmesi özellikleriyle medya, güçlü ve etkili bir araç olarak kullanılmaktadır. Teknolojik gelişmeler bireylerin medyaya olan bağlılıklarını arttırmakta bu durum, medya iletilerinin günlük yaşam pratiklerinde duygu, düşünce ve davranış biçimlerinin oluşmasında, etkin rol oynadığı görüşünü desteklemektedir. Medya ayrıca, boş zaman faaliyetlerinin düzenlenmesinde, insanlara iyi ve hoş vakit geçirmesine yardımcı olma ve eğlendirme işlevlerine de destek olmaktadır. Ancak sanayi sonrası oluşan yeni toplum yapısı ve düzen, kapitalist sistemin işlerlik kazanmaya başlaması, 1980 sonrası değişim ve dönüşümler basında da etkisini göstermeye başlamıştır. Geçmişte gazetecilik mesleğini bilen ve uzun yıllar bu alanda emek vermiş kişiler tarafından çıkarılan gazeteler artık medya patronlarının ve holdinglerin egemenliği altına girmiştir. Bu durum teknelci işleyişin ve promosyon ve reklam ağırlıklı yayıncılığın yerleşmesine zemin hazırlamıştır. Olması gereken bilgi ve enformasyon ağırlıklı habercilikte değişip dönüşerek eğlence, sansasyonel ve magazin yönü ağır basan bir yapıya bürünmeye başlamıştır. Haberler birer popüler kültür aracı olarak alınıp satılabilen malzemeler olarak değerlendirilmekte, özellikle Amerikan kültürü üzerinden oluşturulan yeni rol modeller ve karakterler fetişistleştirilmektedir. Giderek kar marjlarını arttırma amaçlı politikalar ile bol sayfalı, renkli, görsel ağırlıklı yayınlar ön plana çıkmıştır. Bu durum haberciliğin her alanında kendisini göstermeye başlamıştır. Bir toplumun gelenek, görenek, yaşayışını, sanat varlıklarının tamamını kapsayan kültür ile müzik, resim, heykel, edebiyat, tiyatro, yani bireylerin her türlü yaratıcılık faaliyetleri sanat arasında sıkı bir bağ vardır. Sanat eserleri tarih boyunca toplumların duygu, düşünceleri, heyecan, hüznün ve mutluluklarını aktardıkları eserlerdir. Yani bir toplumun kültürel yansımalarıdır. Bu noktada bireylerin kültür sanat faaliyetlerine ilişkin alanlarda bilgilendirilmeleri ve yönlendirilmeleri de eğitici ve kültürel aktarım işlevi açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmada amaç basında kültür sanat faaliyetlerinin aktarımı konusunda fikir sahibi olmaktır. Türkiye özelinde gerçekleştirilen araştırma kapsamına alınan altı gazete üzerinden kültür sanat haberleri yaz dönemi içerisinde bir aylık süre kapsamında incelemeye alınmıştır. Cumhuriyet, Milliyet Gazeteleri'nin düzenli olarak her gün kültür sanat faaliyetlerini içeren özelliklere bu faaliyetlere ilişkin bilgileri aktaran sayfalar yayınlamaktadır. Yeni Şafak ve Türkiye Gazetesi düzenli olmamakla birlikte kültür sanat haberlerine yer vermektedir. Posta ve Sözcü Gazeteleri'nde nadir olarak yer verilmektedir. Posta Gazetesi'ndeki kültür sanat haberleri genellikle magazin sayfalarındaki ünlülerin konser ve festival haberlerinin içinde yer almaktadır.

Çalışmanın kuramsal ve teorik bilgi bölümü kültür sanat alanında uzun yıllar çalışmalar yapmış medya çalışanlarının görüşleriyle de desteklenmek istenmiştir. Burada amaç, kültür sanat haberciliğine ilişkin kaynak yetersizliği konusunda ileride bu alanla ilgili yapılacak olan araştırmalar için de fayda sağlamaya çalışmaktır. Bu bağlamda geleneksel medyada kültür sanat sayfalarının arttırılmasına ve gençlerin bu konudaki farkındalık oluşumuna destek vermek hedeflenmektedir.

Kaynakça

- Adaklı, G. (2006). Türkiye’de Medya Endüstrisi, Ankara: Ütopya Yayınları
- Alankuş, S. (2005). Yeni İletişim Teknolojileri ve Medya, Sevda Alankuş(der.), İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları
- Bülbül, R. (2000). Genel Gazetecilik Bilgileri, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Bülbül, R.(2001). Haberin Anatomisi ve Temel Yaklaşımlar, Ankara: Nobel Yayıncılık
- Bourse M ve Yücel H. (2012). İletişim Bilimlerinin Serüveni, İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Çağlar, Ş ve Porghamrezaeieh, S. (2012). Şövalyelik Mesleği Gazeteciliğin Keskin Kılıcı Haber, İstanbul: Anonim Yayıncılık
- Demirkent, N.(2003). Sayfa Sayfa Gazetecilik, İstanbul: Dünya Yayınları
- Erdoğan, İ ve Alemdar, K. (2011). Kültür ve İletişim, 3. Baskı, İstanbul: Erk Yayınları
- Fleming and the others (2006). An Introduction to Journalism, London: Sage Publications
- Girgin, A. (2000). Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etik’i, İstanbul: İnkılap Yayınları
- Girgin, A. ve Özay, S. (2013). Haber Yazmak, İstanbul: Der Yayınları
- Girgin, A. (2008). Gazeteciliğin Temel İlkeleri, İstanbul: Der Yayınları
- Gökçe, O. (2002). İletişim Bilimine Giriş, İnsanlararası İlişkilerin Sosyolojik Bir Analizi, Ankara: Turhan Kitabevi
- İnal, A. (1996). Haberi Okumak, İstanbul: Temuçin Yayınları
- Kars, N. (2013). Haberin Tarihi, Kuramları, Söylemi ve Radyo Televizyon Haberciliği, İstanbul: Derin Yayınları
- Kuranel, Ü. (1985). Radyo ve Tv’de Habercilik, Genç Gazeteciler Eğitim Semineri, İstanbul: Gazeteciler Cemiyeti Yayınları
- Maigret, E. (2012). Medya ve İletişim Sosyolojisi, Halime Yücel(çev), İstanbul: İletişim Yayınları
- Oktay, A. (1995). Medya ve Hedonizm, İstanbul: Yön Yayıncılık
- Oskay, Ü. (2010). “Yıkanmak İstemeyen Çocuklar” Olalım, 7. Baskı, İstanbul: Yky Yayıncılık
- Rigel, N. (2000). İleti Tasarımında Haber, İstanbul: Der Yayınları
- Schneider, W ve Raue P. (2002).Gazetecinin El Kitabı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları
- Starr, D. P. Ve Dunsford D.W. (2014). Working The Story, United Kingdom: Rowman&Littlefield
- Taş, O. ‘Medya Etiğinin Tarihsel Temelleri ve Gelişimi’, Televizyon Haberciliğinde Etik, Bülent Çaplı ve Hakan Tuncel, Ankara: Fersa Matbaacılık
- Türk Dil Kurumu, Türkçe Sözlük, (1992). İstanbul: Milliyet Yayınları
- Toruk, İ. (2008). Gutenberg’den Dijital Çağa Gazetecilik Türkiye’de Haber Siteleri, İstanbul: Literatürk Yayınları,
- Tokgöz, O. (2012). Temel Gazetecilik, Ankara: İmge Kitabevi

Söyleşiler

Acar, B.2018 söyleşi

Güler, A.2018 söyleşi

Karayel, F. 2018 söyleşi

Öz, Kaplan, Hale. 2018 söyleşi